

Huomioita Mauno Kajamaa -kirjasta

On erinomainen asia, että tri, yli-insinööri **Mauno Kajamaan** elämäkerta ja hänen uransa Suomen peruskartan kehittäjänä ja johtajana vihdoin saatiin tuotettua kirjaksi.

Kirjan tarpeellisuudesta oli usein eri yhteyksissä keskusteltu. *Mmh:n topografit ry:n* vuoden 2005 Tuusulan Reunanvertauspäivien yhteydessä asia oli myös esillä. **Osmo Niemelän** aloitteesta kirjan tuottamiseen perustettiin työryhmä, joka tuotti kirjan. Kirjassa kuvataan hyvin Kajamaan persoona, uraa kattavasti sekä myös hänen kiistattomat ansionsa Suomen peruskartoituksessa sekä itse peruskarttaprosessi. Kirjan toimittaja ja työryhmä ovat yleensä tehneet hyvää työtä.

Kajamaa-kirja, samoin kuin Osmo Niemelän toimittama ansiokas *Suomen karttojen tarina* -teos kattaa sitä aukkoa, joka oli Suomen peruskartoituksen osalta jätetty syksyllä julkaistuun *Maanmittaustalouden historia* -teokseen. Kirjan 550 sivusta oli Suomen peruskartoitus saanut tilaa vain 14 sivun verran! Tämä välittämättä siitä, että peruskartoitus ja sen tuote peruskartta olivat ja on edelleenkin mittava ja yhteiskunnallisesti erittäin merkittävä tehtävä ja palvelu.

Kajamaa-kirjaan on jäänyt – kuten yleensäkin joitakin pieniä virheitäkin, mutta ne eivät liene kovin merkityksellisiä. Henkilöstöluettelossa kuuluu olevan puutteita ja virheitä. Tekeväälle sattuu.

Mutta asia, johon topografiensa keskuudessa on jo aiemmin kiinnitetty ihmetellen huomiota, on kirjassa sivulla 104 esitetty Kajamaan lausumaksi väitetty topografiensa

”kelpoisuusehto”. En halua sitä enää tähän toistaa. Lausuma oli kirjattu jo *Suomen karttojen tarina* -teoksen marginaalisitaattiin (s.142). Myös topografi **Jorma Rantala** oli siihen kiinnittänyt kysyvää huomiota kirjassaan *Peruskartasta miljoonakarttaan* (s. 104).

Kajamaan tyylinä tunnetusti oli sanoa asioita hieman töksähtäen ja suoraan. Tuskin hän kuitenkaan on tuollaista sanonut varsinaisessa merkityksessä ellei sitten jossakin alkuaikojen yhteydessä ”kajamaamaisena” vitsinä. Kajamaa oli tarpeen niin vaatiessa äksy johtaja, etenkin esikunnalleen. Olisiko sinne taholle jäänyt tarpeita lausuman julkiseenkin jälkiviljelyyn?

Tiedetään, että hän arvosti ja kunnioitti kartantekijöitään. Heidän varassaanhan toteutettiin hänen suuri tavoitteensa, Suomen peruskartoitus. Samoin topografi kunnioittivat ja arvostivat johtajaansa, joka myös tarpeen tullen puolusti topografeja joskus myös esikuntansa taholta harjoitetulta kohtelulta. Kirjassa esitetyssä topografi **Teuvo Ylikankaan** Manu-runossa topografiensa arvostus saakin oikein runollisen oodin samoin kuin topografi/taidemaalari **Jussi Kososen** ilmeikkäässä karikatyyriissä.

Topografiensa puolesta sopii toivoa, että tuollainen lausuma jätettäisiin pois mahdollisesta uusintapainoksesta. Se antaa ulkopuolisille lukijoille täysin väärän kuvan kartantekijöistä.

Kuten yleensäkin, jää työprojekteissa suorittavan henkilöstön osuus onnistumisessa juhlapuheiden ja sivulauseiden varaan, eikä sellainen elämäkertaesittelyyn

Mauno Kajamaa arvosti topografejaan. Oheinen kuva, on erään heistä, Jussi Kososen, piirtämä.

tietenkään kuulukaan. Mutta haluan tässä yhteydessä kuitenkin todeta, että topografeilla jäi työnsä ohella energiaa käytettäväksi myös Maanmittaushallituksen topografiensa ry:n harjoittamaan itsenäiseen ja – väitän – varsin tuloksekkaaseen ammattiyhdistystoimintaan. Myöhemmin perinneyhdistyksenä se on tuottanut peruskartoitukseen liittyvän laajan ja valtion hallinnossakin ainutlaatuisen perinnekeraäysaineiston. Osaltaan peruskartoituksen suorittaneen henkilöstön työ ja kokemukset on näin saatu esille ja talteen jälkipol-

ville. Ne sadat topografiensa työstään kertomat tarinat, kokemukset, kohtaamiset, heidän kymmenet kirjalliset tuotteensa ja mittava valokuvakokoelma ovat tallennettuina SKS:n kansanrunousarkistoon. Siellä aineisto on mahdollisten tutkijoidenkin käytettävissä. Suomen peruskartoituksesta, etenkin sen yhteiskunnallisesta merkityksestä, riittäisi tutkittavaa ja väiteltävääkin ainakin yhden tohtorinhatun verran.

Pentti Kallio

Tiesitkö

- että Maankäytön web-sivustossa ovat luettavissa artikkelikohtaiset PDF-tiedostot kaikista vuoden 2000 jälkeen ilmestyneistä jutuista?
- että voit hakea artikkeleita esim. kirjoittajan, otsikon, avainsanan ja vapaan sanahaun perusteella?

Käy tutustumassa:

www.maankaytto.fi/arkisto/sisallysluettelot.php